

คุณลักษณะของแหล่งข่าวการเมืองที่น่าเชื่อถือและปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือก
แหล่งข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์รายวัน

นางสาวภัสวรรณ ศรีธนะวิบูลย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-77-0807-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHARACTERISTICS OF CREDIBLE NEWS SOURCES AND FACTORS AFFECTING
POLITICAL NEWS SOURCES SELECTION OF DAILY NEWSPAPERS

Miss Passawan Srithanawiboonchai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Journalism

Department of Journalism

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-77-0807-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์   คุณลักษณะของแหล่งข่าวการเมืองที่น่าเชื่อถือและปัจจัยที่ส่งผล
ต่อการคัดเลือกแหล่งข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์รายวัน
โดย   นางสาวภัทรวรรณ ศรีธนะวิบูลย์
สาขาวิชา   วารสารสนเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา   รศ.รจิตลักษณ์ แสงอุไร

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสถียร เขยประทับ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ รจิตลักษณ์ แสงอุไร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ดวงกมล ชาติประเสริฐ)

นางสาวภัสววรรณ ศรีธนวิบูลย์ : คุณลักษณะของแหล่งข่าวการเมืองที่น่าเชื่อถือ และ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการคัดเลือกแหล่งข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์รายวัน (CHARACTERISTICS OF CREDIBLE NEWS SOURCES AND FACTORS AFFECTING POLITICAL NEWS SOURCES SELECTION OF DAILY NEWSPAPERS) อ.ที่ปรึกษา : รศ. รจิตลักษณ์ แสงอุไร ; 108 หน้า. ISBN 974-77-0807-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะของแหล่งข่าวการเมืองที่น่าเชื่อถือ ในสายตาผู้สื่อข่าวการเมืองและผู้อ่านหนังสือพิมพ์รายวันในเขตกรุงเทพมหานคร และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการคัดเลือกแหล่งข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์รายวัน งานวิจัยนี้แบ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สื่อข่าวการเมืองหนังสือพิมพ์รายวัน 8 ฉบับรวม 13 คน และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากผู้อ่านหนังสือพิมพ์ 7 อาชีพ รวม 210 คน

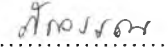
ผลการวิจัยพบว่าผู้สื่อข่าวการเมืองและผู้อ่านหนังสือพิมพ์ให้การยอมรับแหล่งข่าวการเมืองที่มีคุณลักษณะสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ คุณลักษณะด้านความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวและคุณลักษณะในการเป็นผู้ส่งสารทางการเมืองที่ดี ส่วนปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการคัดเลือกแหล่งข่าวการเมืองของผู้สื่อข่าวการเมือง ประกอบด้วย ปัจจัยด้านคุณลักษณะของแหล่งข่าว, ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งข่าวกับผู้สื่อข่าว, นโยบายองค์กรหนังสือพิมพ์และปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้สื่อข่าว

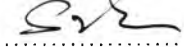
ในส่วนระดับความน่าเชื่อถือที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์มีต่อแหล่งข่าวการเมืองนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 69.5 โดยแหล่งข่าวกลุ่มที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์เชื่อถือมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นักวิชาการ/นักวิจัย, เอกสารข้อมูลต่าง ๆ และข้าราชการประจำ/พนักงานรัฐวิสาหกิจตามลำดับ

ภาควิชา.....วารสารสนเทศ.....

สาขาวิชา.....วารสารสนเทศ.....

ปีการศึกษา.....2544.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4185127328 : MAJOR JOURNALISM

KEY WORD : POLITICAL NEWS SOURCES / CREDIBLE / SELECTION

PASSAWAN SRITHANAWIBOONCHAI : CHARACTERISTICS OF CREDIBLE NEWS SOURCES AND FACTORS AFFECTING POLITICAL NEWS SOURCES SELECTION OF DAILY NEWSPAPERS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. RACHITLUK SANG-URAI . 108 pp . ISBN 974-77-0807-6

The objective of this research is to study characteristics of credible political news sources in the views of political reporters and readers of daily newspapers in Bangkok, and factors affecting political news sources selection of daily newspapers. The qualitative research was based on in-depth interviews conducted by thirteen political reporters from eight daily newspapers. The quantitative assessment drew on questionnaires answered by two hundred and ten readers representing seven professions.

The findings indicate that political reporters and daily newspaper readers accepted political news sources with credible characteristics and good ability to transmit political messages. The factors that influenced the selection of political news sources included characteristics of the news source, the relationship between the news source and the reporter, the newspaper's policy and the characteristics of the reporter. Most readers expressed a medium level of credence of 69.5 percentage in the political news sources. The priorities were academics / researchers, documents and civil servants / state enterprises officials.

Department.....Journalism.....

Field of study..... Journalism.....

Academic year.....2001.....

Student's signature..........

Advisor's signature..........

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรศ.รจิตลักษณ์ แสงอุไร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งเปรียบเสมือนแม่คนที่ 2 รวมถึงรศ.ดร.เสถียร เขยประทับ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และอาจารย์ ดร.ดวงกมลชาติประเสริฐ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่ได้สละเวลาอันมีค่าตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ และให้กำลังใจ รวมถึงคำแนะนำที่ดีแก่ผู้วิจัยเสมอมา นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาวารสารสนเทศและครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

และที่สำคัญที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณย่าเอ็ง แซ่แต้เป็นอย่างสูงในความรักและความเมตตาที่มีให้ตลอดมา ขอบพระคุณบิดามารดาผู้ให้กำเนิด รวมถึงคุณอาแม่สินุต ขยายศรีสิทธิ์ในความช่วยเหลือทุกด้าน และที่ขาดไม่ได้ผู้วิจัยขอขอบใจน้อง ๆ ทุกคน ทั้งไอ้ต ไอ้หนูโบว์ นุ่ม นิ่ม พี่ทและเวกัส ตลอดจนเพื่อน ๆ พี่ ๆ ทุกคนทั้งพี่ไก่ พี่หน่อง ชื่น ยะ ป้าแหม่ม หยุ่ม หน้อย หน่องที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือจนงานวิจัยลุล่วงไปด้วยดี ขอบคุณพี่เควสำหรับพลังใจอันสำคัญยิ่ง สุดท่ายผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ นักข่าวและผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจไม่มากนักน้อย และหากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับด้วยความยินดียิ่ง

ภัทรวรรณ ศรีธนวิญชัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามนำวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 ทฤษฎี แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร.....	9
แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนและหนังสือพิมพ์.....	10
แนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อข่าว.....	12
แนวความคิดเกี่ยวกับข่าวการเมือง.....	15
แนวความคิดเกี่ยวกับผู้สื่อข่าวการเมือง.....	17
แนวความคิดเกี่ยวกับแหล่งข่าวการเมืองและการใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าว.....	18
แนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งข่าวกับผู้สื่อข่าว.....	22
แนวความคิดเกี่ยวกับนโยบายองค์กรหนังสือพิมพ์.....	25

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

แนวความคิดเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
ประชากร.....	36
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	38
การทดสอบเครื่องมือ.....	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ส่วนที่ 1	
ตอนที่ 1 แหล่งข่าวที่ใช้อ้างอิงในการรายงานข่าว.....	42
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกแหล่งข่าว.....	47
ตอนที่ 3 ปัจจัยในการประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว.....	50
ตอนที่ 4 คุณลักษณะของแหล่งข่าวที่ดี.....	54
ตอนที่ 5 การสร้างความสัมพันธ์กับแหล่งข่าว.....	56
ตอนที่ 6 ปัญหา/อุปสรรคในการหาแหล่งข่าว.....	59
ตอนที่ 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคัดเลือกแหล่งข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน.....	62
ส่วนที่ 2	
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	66
ตอนที่ 2 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและประโยชน์ของการเมือง.....	68
ตอนที่ 3 พฤติกรรมการรับข่าวสารทางการเมือง.....	71
ตอนที่ 4 ระดับความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวและคุณลักษณะของแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ.....	73
ตอนที่ 5 ความคิดเห็นที่มีต่อการคัดเลือกแหล่งข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน.....	80

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	95
รายการอ้างอิง.....	96
ภาคผนวก.....	100
ประวัติผู้เขียน.....	108

สารบัญญัตราง

หน้า

ตาราง

1.แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	67
2.แสดงกิจกรรมทางการเมืองที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์เข้าร่วม.....	69
3.แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการเมือง.....	70
4.แสดงพฤติกรรมการรับข่าวสารทางการเมือง.....	72
5.แสดงระดับความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวการเมือง.....	73
6.แสดงแหล่งข่าวกลุ่มที่น่าเชื่อถือมากที่สุด.....	74
7.แสดงคุณลักษณะของแหล่งข่าวการเมืองที่น่าเชื่อถือ.....	79
8.แสดงความคิดเห็นต่อการคัดเลือกแหล่งข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์รายวัน.....	83

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพประกอบ

- 1.แบบจำลองบทบาทที่แยกจากกันระหว่างแหล่งข่าวกับผู้รายงานข่าว.....23
- 2.แบบจำลองบทบาทที่กลมกลืนกันบางส่วนระหว่างแหล่งข่าวกับผู้รายงานข่าว.....23
- 3.แบบจำลองบทบาทที่กลมกลืนกันสนิทระหว่างแหล่งข่าวกับผู้รายงานข่าว.....24